4. Životní prostředí

Středočeský kraj je charakteristický zemědělským a venkovským charakterem, struktura půdy se však proměňovala.

Pro území Středočeského kraje je typický zemědělský charakter, struktura půdy se však v čase proměňovala. Po celé 25leté období docházelo k poklesu plochy orné půdy, a naopak rostla rozloha trvalých travních porostů, zahrad a zastavěných ploch. Zvyšovala se výměra půdy v ekologickém zemědělství, především v posledních letech.

Podprůměrná napojenost na technickou infrastrukturu rostla, vysoké zatížení emisemi klesalo. Výrazně rostly výdaje na ochranu životního prostředí.

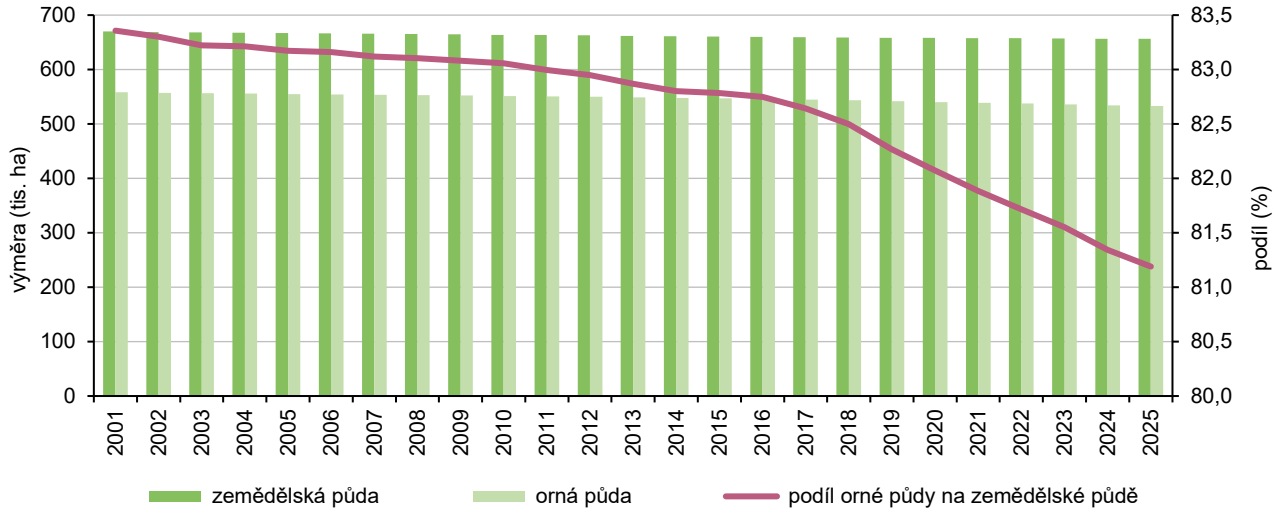
V důsledku sídelní rozdrobenosti a vyššího podílu obyvatel žijících v malých, spíše venkovských sídlech se kraj dlouhodobě vyznačuje podprůměrným napojením domů na veřejné vodovody a kanalizační síť, podíl napojenosti se však za poslední čtvrtstoletí významně zvýšil. Kraj slouží jako zásobárna pitné vody pro Prahu, vyrobí se zde čtvrtina republikového objemu. Emise škodlivých látek se v kraji dlouhodobě snižovaly, klesly pod republikový průměr. Rostla produkce komunálního odpadu a zároveň se výrazně zvyšoval objem neinvestičních nákladů určených na nakládání s odpady, který v posledním roce dosáhl historického maxima. Zvýšily se také investice na ochranu životního prostředí.

Půdní fond

Podíl zemědělské půdy na celkové rozloze byl mezi kraji nejvyšší.

Území Středočeského kraje tvořila ze tří pětin (60,0 %) zemědělská půda a ze dvou pětin půda nezemědělská. Podíl zemědělské půdy byl nejvyšší ve srovnání s ostatními kraji, k 60% hranici se těsně přiblížily ještě Kraj Vysočina a Pardubický kraj. Průměr za Česko činil 53,1 %. Zemědělská půda převažovala celkem v osmi krajích nad půdou nezemědělskou, nejméně byla zastoupena v Karlovarském kraji (37,8 %) a hl. m. Praze (38,9 %), což byly jediné dva kraje, kde podíl zemědělské půdy nedosahoval ani 40% hranice.

Graf 4.1 Výměra zemědělské a orné půdy ve Středočeském kraji

Zdroj: Český úřad zeměměřický a katastrální

Téměř polovinu rozlohy kraje tvořila orná půda, což bylo nejvíce mezi kraji. Její výměra však každoročně klesá.

Téměř polovina území Středočeského kraje byla využívaná jako orná půda. Na konci roku 2025 se orná půda podílela na celkové rozloze kraje 48,7 %, což byl nejvyšší podíl mezi všemi kraji, dále následovaly kraje Jihomoravský (47,6 %) a Vysočina (45,8 %). Naopak nejnižší podíl byl zaznamenán v kraji Karlovarském (15,4 %), republikový průměr činil 36,5 %. Od konce 90. let však docházelo k pozvolnému plynulému zmenšování výměry orné plochy ve Středočeském kraji, pod 50% hranici poklesl podíl orné půdy poprvé v roce 2011 a od té doby pod touto hranicí zůstává.

Za posledních 25 let došlo ke snížení orné plochy o 25,6 tis. hektarů, což představovalo pokles o 4,6 %. Pokles výměry orné půdy byl zaznamenán každým rokem bez výjimky, nejvýrazněji v posledních sedmi letech (každoročně o více než 1 300 ha).

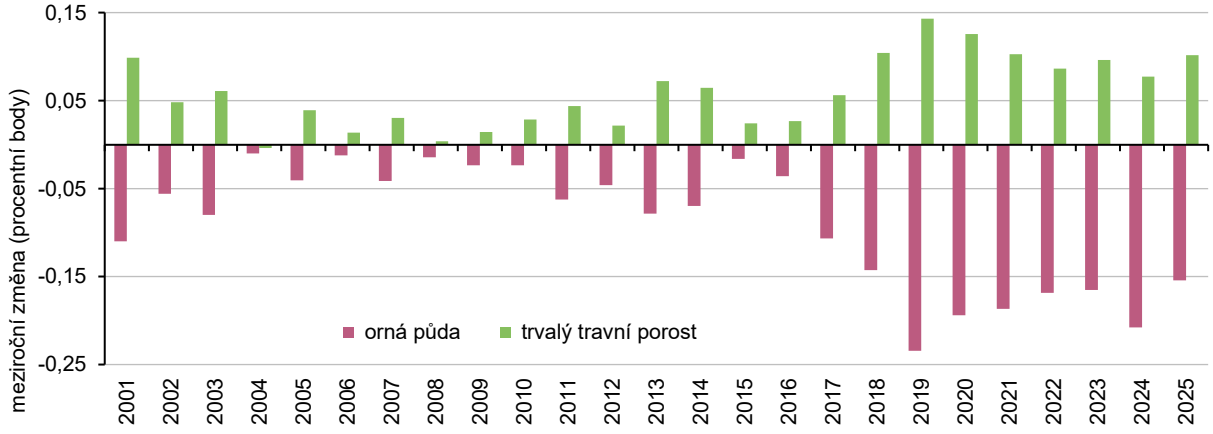
Procento zornění dlouhodobě klesalo, mezi kraji bylo 2. nejvyšší.

V dlouhodobější časové řadě se snižovalo i procento zornění (tj. podíl orné půdy na zemědělské půdě); v roce 2017 dokonce poprvé klesl Středočeský kraj z dosavadního prvního na druhé místo za kraj Jihomoravský a na druhém místě setrval s hodnotou 81,2 % i koncem roku 2025. Průměr za republiku činil 68,8 %, nejnižší stupeň zornění vykázal Karlovarský kraj (40,6 %).

Plocha trvalých travních porostů dlouhodobě rostla, i přesto ale zůstal podíl travních ploch na rozloze 3. nejnižší mezi kraji.

Naopak rozloha ploch trvalých travních porostů se v kraji postupně každoročně zvyšovala. Za posledních 25 let narostla o 10,9 % (7,6 tis. ha), přičemž nejvyšší meziroční nárůsty byly dosaženy v posledních osmi letech. Plochy trvalých travních porostů zaujímaly v roce 2025 v kraji 7,1% podíl na celkové rozloze. Tento podíl byl třetí nejnižší mezi všemi kraji, menší zastoupení trvalých travních porostů vykázaly pouze hl. m. Praha (2,6 %) a Jihomoravský kraj (4,4 %). Naopak nejvyšší podíl byl zaznamenán v kraji Libereckém a Karlovarském, kde tvořily trvalé travní porosty více než pětinu území (21,9 %, resp. 21,2 %). Průměr za ČR činil 13,3 %.

Graf 4.2 Meziroční změna podílů orné půdy a trvalých travních porostů na zemědělské půdě ve Středočeském kraji

Zdroj: Český úřad zeměměřický a katastrální

Výrazně vzrostly plochy zahrad, nejvíce v roce 2025. Plocha vinic rostla skokově, nejvýrazněji v letech 2003, 2019 a 2025.

Do kategorie zemědělské půdy spadají dále zahrady (3% podíl na rozloze kraje v roce 2025), ovocné sady (0,9% podíl), chmelnice (0,24% podíl) a vinice (0,03% podíl). Zahrady zaznamenaly v pětadvacetiletém období výrazný nárůst, a to jak relativní, tak absolutní (o 25,8 %, resp. o 6,7 tis. ha). Meziroční nárůsty ploch zahrad se během tohoto období postupně zvětšovaly, největší byl zaznamenán v posledním sledovaném roce (o 768 ha). Vzrostly také plochy vinic (o 27,4 %, resp. o 81 ha), v tomto případě se však jednalo především o vliv skokových nárůstů v letech 2003 (o 34 ha), 2019 (o 21 ha) a v posledním roce 2025 (o 15 ha).

Rozloha chmelnic a ovocných sadů výrazně poklesla, v obou případech nejvýrazněji v roce 2025.

Plochy chmelnic a ovocných sadů naopak poklesly. V případě chmelnic se za posledních 25 let plocha snížila o 22,5 %, resp. o 771 ha, z toho více než osmina (101 ha) ubyla v posledním roce 2025. Rozloha ovocných sadů také postupně klesala, přičemž k nejvyššímu meziročnímu poklesu o 368 ha došlo stejně jako u chmelnic v posledním sledovaném roce 2025 (celkový pokles za 25 let byl o 1 665 ha, resp. o 14,1 %).

Podíl chmelnic byl mezi kraji 2. nejvyšší, podíl ovocných sadů třetí nejvyšší.

Na mezikrajském žebříčku stál Středočeský kraj v roce 2025 velmi vysoko v podílech těchto druhů pozemků na rozloze, v případě chmelnic se jednalo o druhé místo (po Ústeckém kraji), podíl ploch ovocných sadů byl třetí nejvyšší (po Jihomoravském kraji a hl. m. Praze) a v případě zahrad a vinic šlo shodně o čtvrté místo.

Lesní pozemky zaujímaly mezi kraji 2. nejnižší podíl na celkové rozloze kraje, jejich rozloha lehce rostla.

Přesně dvě pětiny území Středočeského kraje tvořila nezemědělská půda, v rámci níž představovaly nejvýznamnější druh pozemku lesy. V roce 2025 zaujímaly lesní pozemky více než čtvrtinu rozlohy kraje (27,5 %), což však odpovídalo druhé nejnižší hodnotě mezi kraji po hl. m. Praze (10,7 %). V dlouhodobém pohledu se rozloha lesů v kraji každoročně nepatrně zvyšovala. Největší plochu zabíraly lesy v kraji Libereckém (44,8 %) a Karlovarském (44,0 %), v rámci celé republiky to byla jedna třetina území (34 %).

Vzrostla rozloha zastavěných ploch a nádvoří.

Přírůstek zaznamenaly během posledních 25 let ve Středočeském kraji zastavěné plochy a nádvoří, a to o 8,0 % (o 1 646 ha). Celkově se tyto plochy podílely na výměře kraje 2,0 %, což představovalo čtvrté místo po krajích se třemi největšími městy (hl. m. Praha 10,3 %, Moravskoslezský kraj a Jihomoravský kraj shodně 2,2 %). Na posledním místě mezikrajského žebříčku stál kraj Karlovarský, který jako jediný nedosáhl 1% hranice.

Zastoupení vodních ploch bylo v kraji průměrné, v čase se téměř neměnilo.

Zastoupením vodních ploch 1,9 % se řadil Středočeský kraj doprostřed mezikrajského žebříčku, v čase přitom nedošlo u tohoto podílu k výraznější změně, plocha vodních ploch vzrostla za 25leté období o 3,1 % (o 647 ha). Nejvyšší podíl vodních ploch vykázal Jihočeský kraj (4,7 %) a nejnižší Olomoucký kraj (1,2 %).

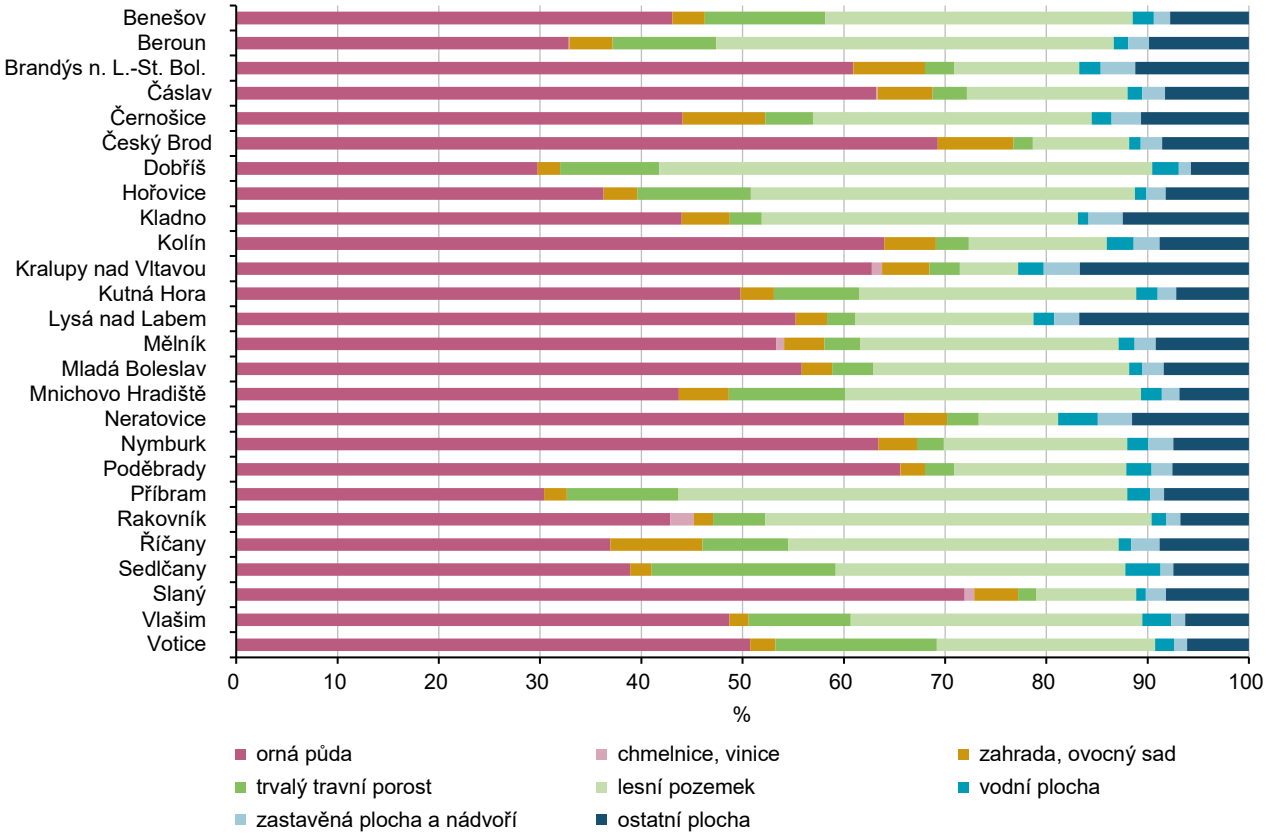
Nejvyšší podíl ploch orné půdy vykázalo Slánsko a Českobrodsko, lesy byly nejvíce zastoupeny na Dobříšsku a Příbramsku.

Orná půda tvořila největší podíl na celkové rozloze u 22 správních obvodů ORP (z celkových 26). Nejvíce to ke konci roku 2025 bylo ve správních obvodech Slaný a Český Brod (72,6 %, resp. 69,3 %). Nad hodnotou 65 % se pohybovaly ještě obvody Neratovice či Poděbrady. Nejnižší zastoupení orné půdy vykázaly čtyři správní obvody s hodnotami mezi 29,8 a 36,3 % – SO ORP Dobříš, Příbram, Beroun a Hořovice. Tyto čtyři obvody byly zároveň jediné, kde plochu orné půdy převyšovala plocha lesních pozemků. Dobříšsko a Příbramsko byly územími s jednoznačně nejvyšším podílem lesů mezi všemi středočeskými SO ORP dosahující hodnot nad 40 % (48,7 %, resp. 44,3 %), mezi všemi 206 správními obvody v Česku zaujímalo Dobříšsko 26. místo. Nejnižší podíl lesních pozemků byl zaznamenán naopak ve správních obvodech Kralupy nad Vltavou (5,8 %), Neratovice (7,9 %) a Český Brod (9,5 %).

Trvalé travní porosty byly nejvíce zastoupeny na Sedlčansku a Voticku; vodní plochy na Neratovicku; zahrady a ovocné sady na Říčansku.

Podíl ploch trvalých travních porostů byl nejvyšší na Sedlčansku a Voticku (18,2 %, resp. 15,9 %), nejnižší na Slánsku a Českobrodsku (1,8 %, resp. 1,9 %). Nejvyšší podíl vodních ploch vykázalo Neratovicko a Sedlčansko (3,9 %, resp. 3,5 %), nejnižší Slánsko a Kladensko (1,0 %, resp. 1,1 %). Nejvyšším podílem zahrad a ovocných sadů v kraji vynikalo Říčansko (9,1 %), které zároveň stálo na 7. místě mezi všemi SO ORP republiky, následovalo Černošicko a Českobrodsko (8,2 %, resp. 7,5 %) na 11. a 12. místě v republice. Nejnižších podílů zahrad a sadů dosahovaly naopak venkovské oblasti Vlašimska a Rakovnicka (shodně 1,9 %). Zastavěné plochy tvořily největší část území ve správních obvodech Kralupy nad Vltavou (3,6 %, 13. místo v ČR) a Brandýs nad Labem-Stará Boleslav (3,4 %, 15. místo v ČR), nejmenší naopak v obvodech Dobříš a Sedlčany (1,2 %, resp. 1,3 %).

Graf 4.3 Struktura půdy podle správních obvodů ORP Středočeského kraje k 31. 12. 2025

Zdroj: Český úřad zeměměřický a katastrální

Rakovnicko vykázalo nejvyšší rozlohu chmelnic mezi všemi SO ORP v Česku.

Správní obvod ORP Rakovník vykázal ke konci roku 2025 nejvyšší rozlohu chmelnic mezi všemi správními obvody republiky (2,1 tis. ha), podíl na celkové rozloze (2,4 %) byl 4. nejvyšší (po Žatecku, Podbořansku a Lounsku). Pěstováním vinné révy vynikal v kraji správní obvod ORP Mělník. Rozloha vinic na Mělnicku byla mezi všemi SO ORP v Česku 13. nejvyšší, stejně jako podíl vinic na celkové rozloze.

Chráněná území

Podíl zvláště chráněných území na rozloze kraje byl mezi kraji pátý nejnižší.

Výměra zvláště chráněných území[8] v kraji činila ke konci roku 2025 celkem 119,9 tis. hektarů[9]. Podíl 11,6 % zvláště chráněných území na celkové rozloze kraje byl v mezikrajském žebříčku pátý nejnižší. Nejnižší podíl mělo hlavní město Praha (5,8 %) a kraje Jihomoravský (9,8 %) a Vysočina (9,9 %), nejvyšší naopak kraje Liberecký a Zlínský (36,8 %, resp. 30,8 %).

Zvláště chráněná krajinná území tvořila téměř polovinu rozlohy okresu Beroun.

Při pohledu na území jednotlivých okresů se kraj vyznačoval značnými rozdíly. Na jedné straně zde byly okresy, kde plocha zvláště chráněných krajinných území tvořila téměř polovinu nebo třetinu rozlohy – okres Beroun a Rakovník (47,5 %, resp. 33,8 %); na straně druhé ale stál okres Kutná Hora, kde nebylo dosaženo ani 1% podílu.

[8] národní parky, chráněné krajinné oblasti, národní přírodní rezervace, přírodní rezervace, národní přírodní památky, přírodní památky

[9] K 1. 3. 2017 došlo ke změně metodiky výpočtu souhrnných rozloh chráněných území. Rozlohy jsou od tohoto data vypočítávány ve všech případech z obvodových hranic chráněných území. V předchozím období se ve většině případů využívaly číselné údaje z vyhlašovací dokumentace.

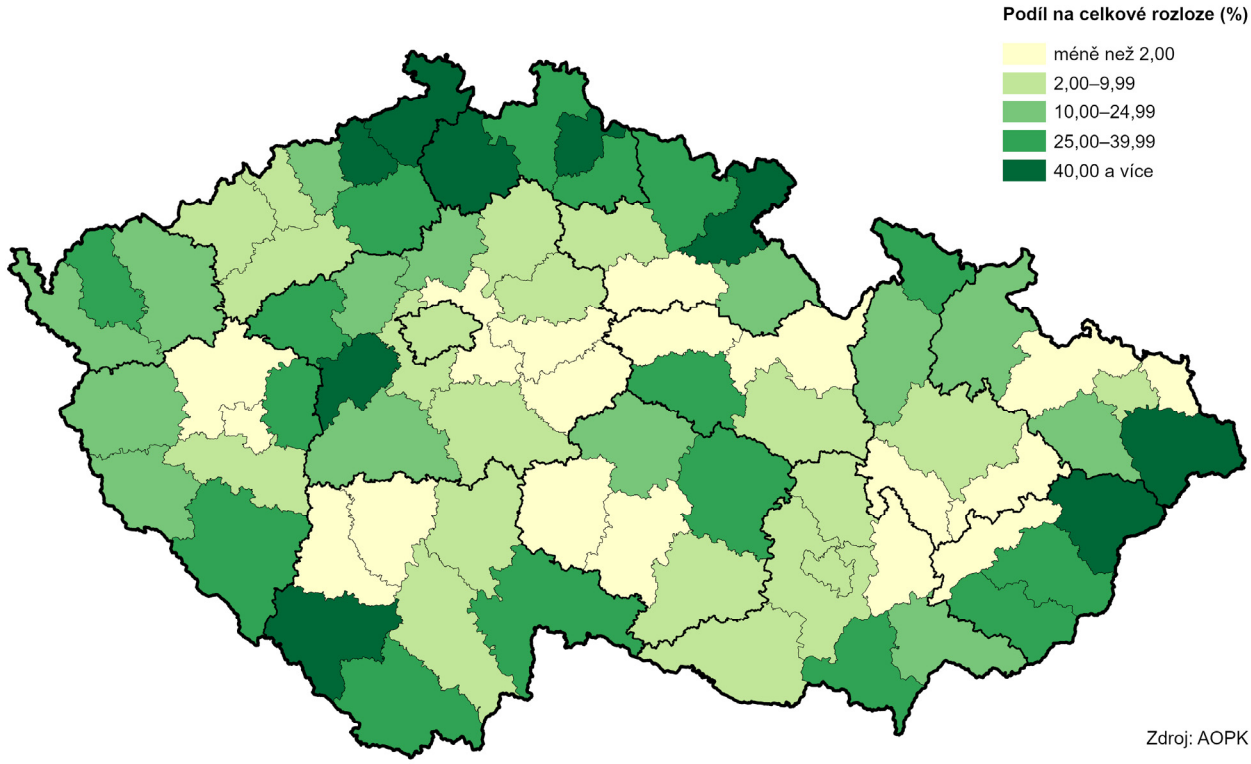
Zvláště chráněných území bylo v kraji přes tři stovky, mezi nimi však žádný národní park.

Na území Středočeského kraje se ke konci roku 2025 nacházelo 321 zvláště chráněných území, a sice 6 chráněných krajinných oblastí, 22 národních přírodních památek, 13 národních přírodních rezervací, 200 přírodních památek a 80 přírodních rezervací. Nenacházel se zde žádný národní park, stejně jako v dalších 7 krajích. Největší rozlohu zaujímaly chráněné krajinné oblasti (109 785 ha), dále přírodní rezervace (6 918 ha), národní přírodní rezervace (4 265 ha), přírodní památky (4 101 ha) a národní přírodní památky (1 860 ha).

Evropsky významné lokality se rozkládaly na 3 % rozlohy kraje, více než dvě pětiny byly soustředěny do okresů Mělník a Nymburk.

Podle soustavy Natura 2000 bylo ke konci roku 2025 v kraji 171 evropsky významných lokalit a 5 ptačích oblastí. Evropsky významné lokality se na rozloze kraje podílely 3,0 % a zaujímaly plochu 33 103 ha. Největší zastoupení měly v okresech Mělník a Nymburk, kam se soustředilo 43 % plochy evropsky významných lokalit kraje. Na Mělnicku zabíraly evropsky významné lokality devítinu území okresu (11,4 %), naopak nejmenší plochu vykázaly okresy Kutná Hora a Praha-východ, kde se podíl pohyboval pod 1 %.

Kartogram 4.1 Zvláště chráněná území v okresech k 31. 12. 2025

Pozn.: zahrnuty národní parky, chráněné krajinné oblasti, národní přírodní rezervace, přírodní rezervace, národní přírodní památky a přírodní památky; se zohledněním vzájemných překryvů chráněných území (bez započtení maloplošných ZCHÚ ležících na území velkoplošných ZCHÚ)

Na Rakovnicku se nacházela téměř polovina plochy ptačích oblastí celého kraje.

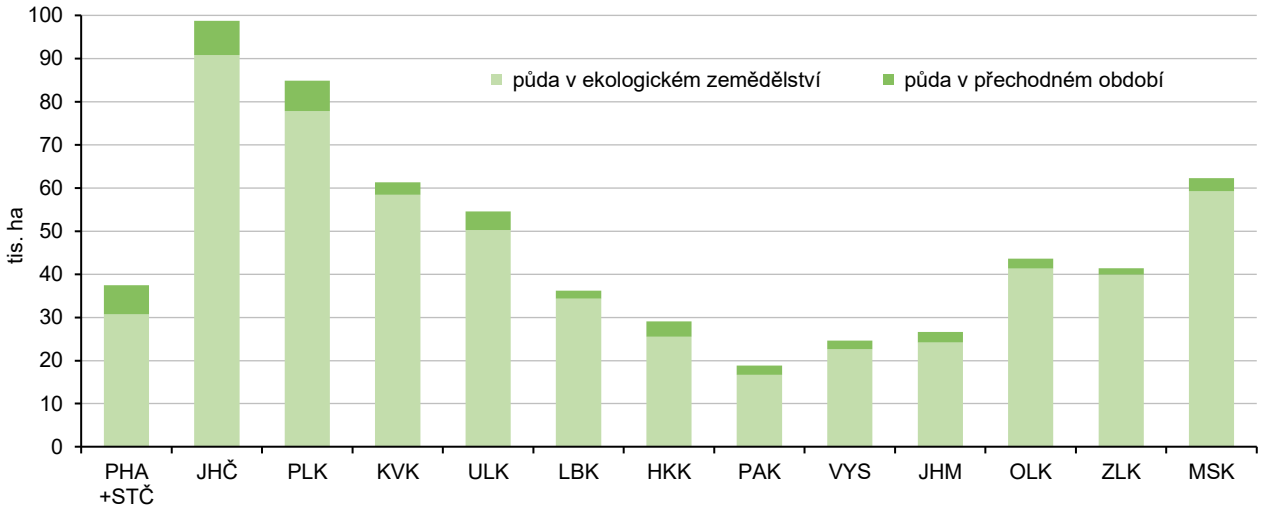
Ptačí oblasti se na rozloze kraje podílely 3,6 % a zaujímaly plochu 39 151 ha, nacházely se však pouze v 7 okresech. Dominantní postavení měl okres Rakovník, kam se soustředilo 46 % plochy ptačích oblastí celého kraje. Naopak žádná ptačí oblast se nenacházela v okresech Praha-východ, Praha-západ, Benešov, Kutná Hora a Mělník.

Ekologické zemědělství

Zastoupení ekologického zemědělství bylo v kraji (spolu s Prahou) celorepublikově nejnižší.

V roce 2025 hospodařili v kraji ekologičtí zemědělci na 30,6 tisíci hektarech, dalších 6,7 tisíc hektarů byla půda v přechodném období. Od roku 2011 se celková výměra půdy v ekologickém zemědělství a v přechodném období zvýšila 2,3krát, resp. o 21,2 tis. ha, jednalo se o nejvyšší relativní a 3. nejvyšší absolutní nárůst mezi kraji. Poslední meziroční nárůst 2025/2024 činil v kraji 8,9 %, nejvíce mezi kraji; rozloha se zvětšila o 3,1 tis. ha, což byla po Jihočeském kraji druhá nejvyšší hodnota. I když se v kraji rozloha půdy ekologického zemědělství v dlouhodobém pohledu výrazně zvyšovala, byl podíl plochy, na které se ekologicky hospodařilo, vůči rozloze zemědělské půdy kraje (kromě Prahy) nejnižší, a to 5,7 %. Průměrně se v České republice ekologicky hospodařilo na 14,8 % rozlohy zemědělské půdy. Největší podíly ploch ekologického zemědělství vykázaly kraje Karlovarský a Liberecký (49,0 %, resp. 26,0 %).

Graf 4.4 Výměra půdy v ekologickém zemědělství podle krajů k 31. 12. 2025

Zdroj: Ministerstvo zemědělství

Podíl kraje na republikové rozloze půdy ekologického zemědělství byl sedmý nejnižší.

Ačkoli je Středočeský kraj největším krajem republiky, byl jeho podíl (6,0 %) na celorepublikové ploše půdy ekologického zemědělství mezi kraji 7. nejnižší. Nejnižší podíl zaznamenaly Praha a kraje Pardubický, Vysočina a Jihomoravský. Naopak nejvíce se na republikové rozloze půdy ekologického zemědělství podílely kraje Jihočeský (15,9 %) a Plzeňský (13,7 %). Vysoká byla ve Středočeském kraji plocha půdy v přechodném období, jednalo se o 3. nejvyšší podíl na republikové rozloze.

Vodovody a kanalizace

Podíl obyvatel zásobených vodou z veřejných vodovodů byl mezi kraji druhý nejnižší.

Podle výsledků šetření o vodovodech a kanalizacích bylo ve Středočeském kraji v roce 2025 zásobeno vodou z veřejných vodovodů 90,7 % obyvatel kraje. I když se toto procento v čase zvýšilo (v roce 2015 to bylo 84,6 %, v roce 2000 jen 72,3 %), dosahoval kraj v zásobení obyvatel veřejnou vodou druhého nejnižšího procenta mezi kraji (po kraji Plzeňském) a o 4,9 p. b. méně, než činil průměr ČR (95,6 %). Veškeré obyvatelstvo (100 %) bylo zásobeno vodou z veřejných vodovodů pouze v hl. m. Praze.

Ve Středočeském kraji se vyrobila čtvrtina republikového objemu pitné vody.

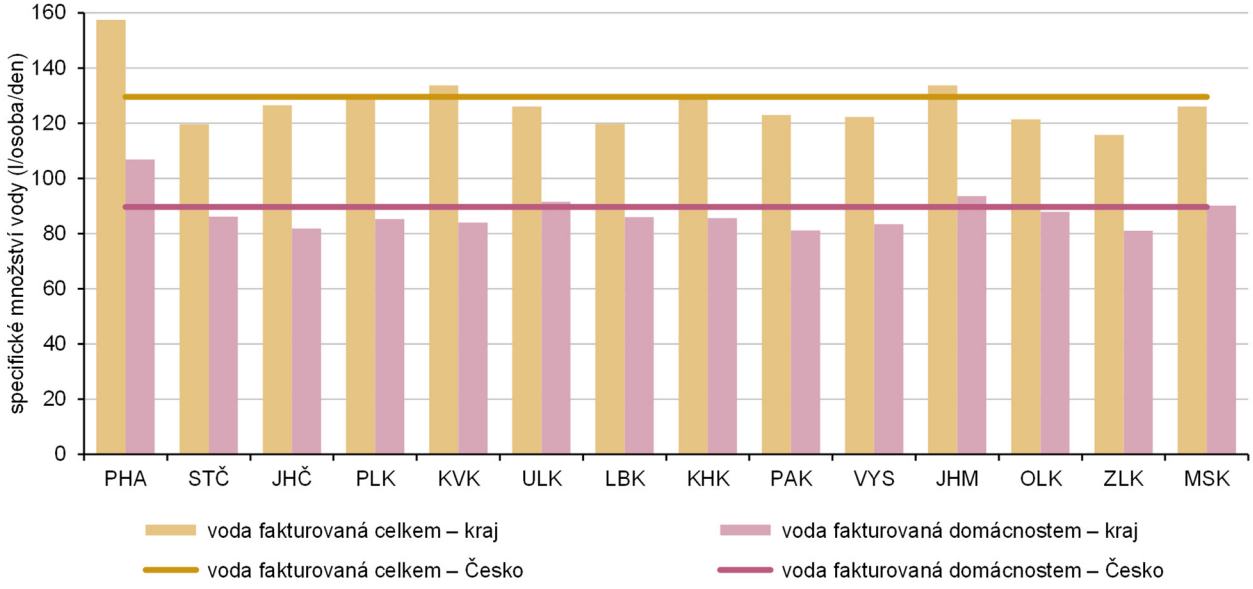
Ve Středočeském kraji se v roce 2025 vyrobilo 157,4 mil. m^3 pitné vody, což představovalo čtvrtinu (25,7 %) republikového objemu. Kraj slouží jako zásobárna pitné vody pro hlavní město, kde se naopak vyrobilo pitné vody ze všech krajů

nejméně (2,1 %). Spotřeba pitné vody (objem fakturované vody) dosáhla v roce 2025 v kraji 58,2 mil. m^3 a byla po Praze (80,4 mil. m^3) druhá nejvyšší. Voda fakturovaná domácnostem tvořila 72 % celkového množství vyfakturované pitné vody.

Denní spotřeba pitné vody na obyvatele byla mezi kraji šestá nejvyšší.

Průměrná denní spotřeba pitné vody na jednoho obyvatele kraje (specifické množství vody fakturovaného domácnostem) činila 86,1 litrů, což bylo o 3,5 litrů na den méně než celorepublikový průměr a mezi kraji šlo o šestou nejvyšší spotřebu. Nejvíce vody dlouhodobě spotřebovávají obyvatelé hlavního města; Praha byla jediný kraj, kde byla každoročně překročena hranice 100 l/os/den, v roce 2025 se jednalo konkrétně o 106,8 l/os/den. Nejnižší spotřeba je dlouhodobě patrná ve Zlínském kraji, v roce 2025 se jednalo o 81,0 l/os/den.

Graf 4.5 Specifické množství fakturované vody podle krajů v roce 2025

Zdroj: Ministerstvo zemědělství

Podíl obyvatel napojených na veřejnou kanalizaci byl pod republikovým průměrem.

Středočeský kraj je typický svou sídelní rozdrobeností a vyšším podílem obyvatel žijících v malých, spíše venkovských sídlech. Z toho vyplývá nejen republikově nižší podíl domovního napojení na veřejné vodovody, ale také nižší napojenost domů na veřejnou kanalizační síť. V případě napojení na kanalizační síť však byla situace lepší, zde se kraj pohyboval v polovině krajského žebříčku, zatímco v případě veřejných vodovodů patřila napojenost mezi kraji k nejnižším. Ještě v roce 2000 byla na veřejnou kanalizaci napojena jen zhruba polovina obyvatel, v roce 2025 kanalizaci využívalo 88,7 % obyvatel kraje. To bylo o 2,1 p. b. méně než průměr ČR (90,8 %) a mezi kraji se jednalo o sedmý nejnižší podíl mezi kraji. Nejnižší napojenost vykázal Liberecký kraj (74,9 %). Kompletně byly na kanalizaci napojeny domy a jejich obyvatelstvo pouze v hl. m. Praze.

V provozu byl nejvyšší počet čističek odpadních vod ve srovnání s ostatními kraji, průměrná kapacita jednoho zařízení byla ale druhá nejnižší.

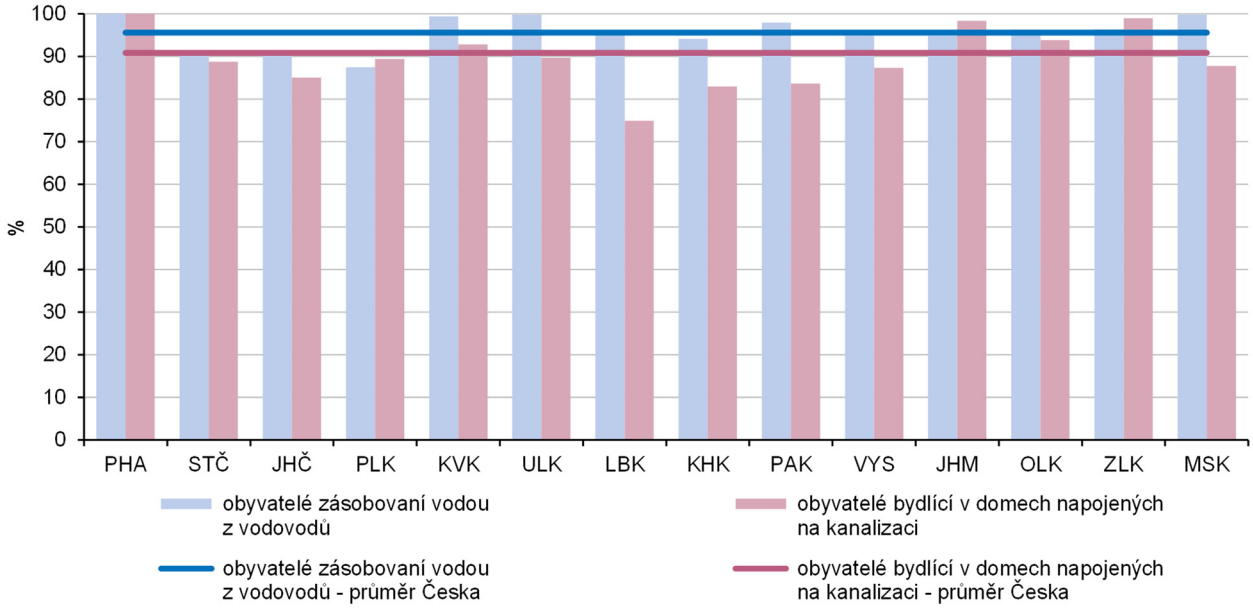
V rámci kanalizační sítě dlouhodobě dochází také k budování a připojování nových čističek odpadních vod (ČOV). Na území kraje bylo v roce 2025 těchto zařízení v provozu 725, tento počet představoval pětinu počtu ČOV celé republiky. Vzhledem k výrazně nejvyššímu počtu ČOV (725) mezi kraji (Jihočeský kraj 465, Jihomoravský 322) a zároveň až třetí nejvyšší celkové kapacitě ČOV byla výsledkem druhá nejnižší průměrná kapacita středočeských čističek mezi všemi kraji. Průměrná kapacita jednoho zařízení představovala 635 m^3/den, přičemž celorepublikový průměr se pohyboval na dvojnásobné hodnotě (1 326 m^3/den). Na prvním místě žebříčku stálo

hl. m. Praha s velkokapacitními čističkami, kde průměrná kapacita na zařízení představovala 27násobek republikového průměru či 57násobek průměrné kapacity středočeských ČOV. Úplně nejnižší průměrnou kapacitu vykázal Kraj Vysočina (517 m^3/den).

Kraj vykázal sedmý nejvyšší podíl obyvatel bydlících v domech napojených na kanalizaci s ČOV.

Podíl obyvatel trvale bydlících v domech napojených na kanalizaci s koncovkou ČOV odpovídal průměru Česka a byl mezi kraji sedmý nejvyšší (87,4 %). Nejnižší podíl zaznamenal kraj Liberecký (73,7 %), nejvyšší naopak hl. m. Praha (100 %).

Graf 4.6 Podíl obyvatel zásobovaných vodou a napojených na kanalizaci pro veřejnou potřebu podle krajů v roce 2025

Zdroj: Ministerstvo zemědělství

Emise

Emise se v kraji dlouhodobě snižovaly, klesly pod průměr za Česko.

Podle emisní bilance Českého hydrometeorologického ústavu se produkce naměřených emisí hlavních znečišťujících látek podle Registru emisí a zdrojů znečišťování ovzduší[10] (dále jen REZZO) v kraji dlouhodobě snižovaly. V posledních šesti letech 2019 až 2024 se emise všech základních znečišťujících látek pohybovaly v naprosté většině pod průměry za celou republiku.

Podíl kraje na republikové produkci oxidu uhelnatého byl druhý nejvyšší.

Na objemu emisí oxidu uhelnatého (CO) vyprodukovaného v roce 2024 na území kraje se z 89,4 % podílely stacionární zdroje (REZZO 1–3), v rámci nichž se z 93,7 % jednalo o malé stacionární zdroje (REZZO 3); zbývajících 10,6 % celkového množství vyprodukovaly mobilní zdroje (REZZO 4), zpravidla zastoupeny automobily. Na celorepublikové produkci oxidu uhelnatého ze všech zdrojů znečištění (REZZO 1–4) se kraj podílel v roce 2024 z 11,4 % (84 377,1 t), což bylo druhé nejvyšší množství po Moravskoslezském kraji (19,6 %). Z dlouhodobějšího

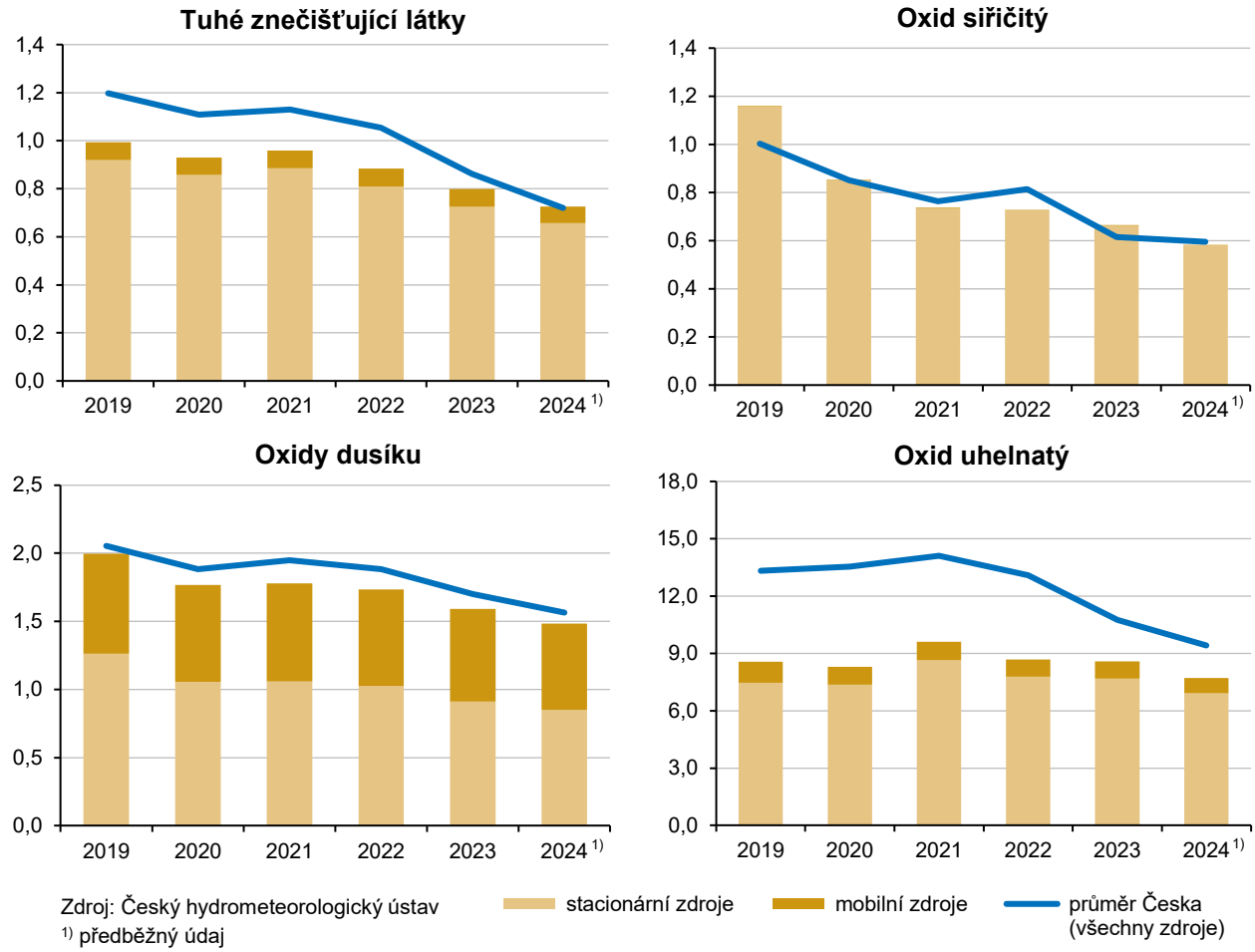
[10] REZZO: 1 – velké stacionární zdroje znečišťování, 2 – střední stacionární zdroje znečišťování, 3 – malé stacionární zdroje znečišťování, 4 – mobilní zdroje znečišťování

pohledu docházelo ke snižování množství emisí oxidu uhelnatého, v posledním sledovaném roce zaznamenalo historické minimum.

Měrné emise oxidu uhelnatého byly mezi kraji čtvrté nejvyšší.

V souvislosti s tímto vývojem se v kraji dlouhodobě (kolísavě) snižovaly také tzv. měrné emise, tzn. objem vyprodukovaného oxidu uhelnatého v přepočtu na plochu území (t/rok/km^2) až k hodnotě 7,72 t/km^2 v roce 2024, což byla historicky nejnižší hodnota v kraji. Jednalo se o nižší hodnotu, než činil celorepublikový průměr (9,42), i přesto se však jednalo o 4. nejhorší hodnotu mezi všemi kraji. Nejvíce postižený Moravskoslezský kraj dosáhl více než 3násobku (26,82 t/km^2) středočeské hodnoty. Druhé místo patřilo hl. m. Praze (22,87 t/km^2) a před Středočeským krajem se umístil ještě kraj Liberecký (7,95 t/km^2). Naopak nejméně zatíženým krajem oxidem uhelnatým v přepočtu na plochu území byl kraj Karlovarský (3,96 t/km^2). Trvalý výrazný pokles naměřených emisí CO zaznamenaný již od roku 2005 (za který jsou k dispozici relevantní data) byl zaznamenán u mobilních zdrojů REZZO 4 (tj. především silniční a motorová vozidla); mezi lety 2005 a 2024 se jednalo o 78,8% pokles.

Graf 4.7 Měrné emise základních znečišťujících látek podle zdroje znečištění ve Středočeském kraji (t/km^2)

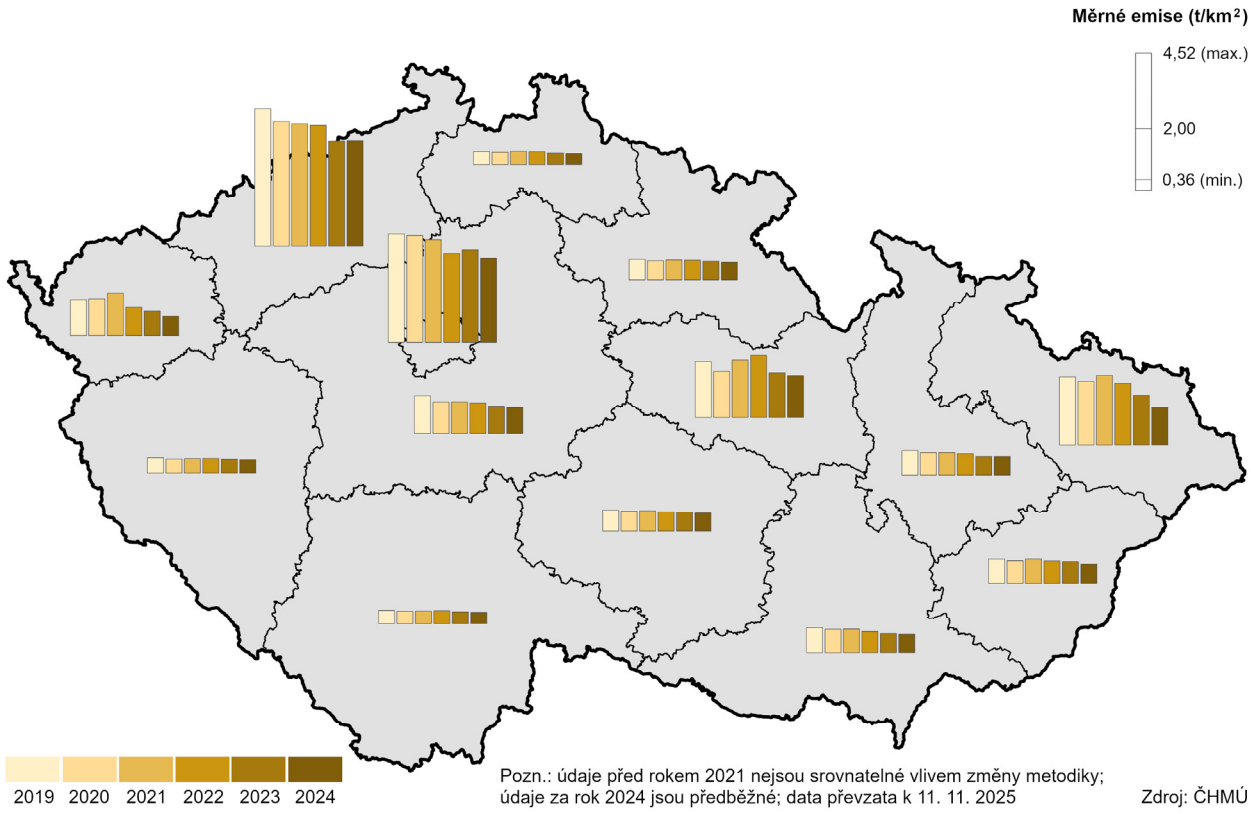
Zdroj: Český hydrometeorologický ústav
1) předběžný údaj

Měrné emise oxidu siřičitého byly mezi kraji čtvrté nejvyšší.

U produkce emisí oxidu siřičitého (SO_2) docházelo v kraji rovněž k postupnému snižování. V porovnání s rokem 2005 byl v roce 2024 zaznamenán stav škodlivin (REZZO 1–4) o 71,3 % nižší. Podílem 13,6 % (6 368,6 t) na objemu celorepublikových emisí oxidu siřičitého se Středočeský kraj řadil spolu s krajem Moravskoslezským v roce 2024 na 2. místo za kraj Ústecký (34,2 %). Dosažené

měrné emise na území kraje se v roce 2024 (0,58 t/km^2) pohybovaly lehce pod celorepublikovým průměrem (0,59) a mezi kraji se jednalo o čtvrtou nejvyšší hodnotu. První místo patřilo Ústeckému kraji (3,00 t/km^2), nejlepší situace panovala naopak v kraji Jihomoravském (0,10 t/km^2). Na vzniku emisí oxidu siřičitého měly v kraji nejvyšší podíl (61,6 %) velké a střední stacionární zdroje (REZZO 1+2).

Kartogram 4.2 Emise oxidů dusíku (REZZO 1–3) v krajích v letech 2019 až 2024

Hodnota měrných emisí oxidů dusíku byla mezi kraji pátá nejvyšší.

Trvalý meziroční pokles naměřených emisí byl od roku 2005 zaznamenán na území kraje také u oxidů dusíku (NO_x); v období 2005–2024 se emise škodlivin snížily o 54,9 %. Podílem 13,2 % (16 221,4 t) na celkovém objemu celorepublikových emisí se Středočeský kraj řadil v roce 2024 na druhé místo po kraji Ústeckém (17,8 %). Hodnota měrných emisí oxidů dusíku na území kraje byla v posledním sledovaném roce 2024 (1,48 t/km^2) v porovnání s celorepublikovou bilancí (1,56 t/km^2) podprůměrná a mezi kraji ale pátá nejvyšší. Výrazně nejvyšší hodnota byla dosažena v hl. m. Praze (14,31 t/km^2), nejméně zatíženým krajem oxidy dusíků byl naopak kraj Jihočeský (0,72 t/km^2). Na znečištění ovzduší NO_x se nejvíce (42,8 %) podílely mobilní zdroje (REZZO 4).

Objem emisí tuhých látek posledních 10 let klesal. Středočeský kraj vykázal nejvyšší podíl na celorepublikovém objemu emisí tuhých látek mezi kraji.

Trend poklesu naměřených hodnot emisí byl zaznamenán také v případě tuhých látek, ale až od roku 2015. Do roku 2024 pak došlo k poklesu o 59,7 %. Podíl 14,0 % (7 936,2 t) na celorepublikovém množství emisí tuhých látek v roce 2024 byl nejvyšší mezi všemi kraji. Naměřená hodnota 0,73 t/km^2 byla nad průměrem republiky (0,72 t/km^2) a čtvrtá nejvyšší mezi kraji. Nejvíce emisí tuhých látek připadalo na plochu území v hl. m. Praze (2,50 t/km^2), naopak nejméně v Jihočeském kraji (0,40 t/km^2). Na znečištění ovzduší tuhými látkami se nejvíce (83,5 %) podílely malé stacionární zdroje (REZZO 3).

Odpady

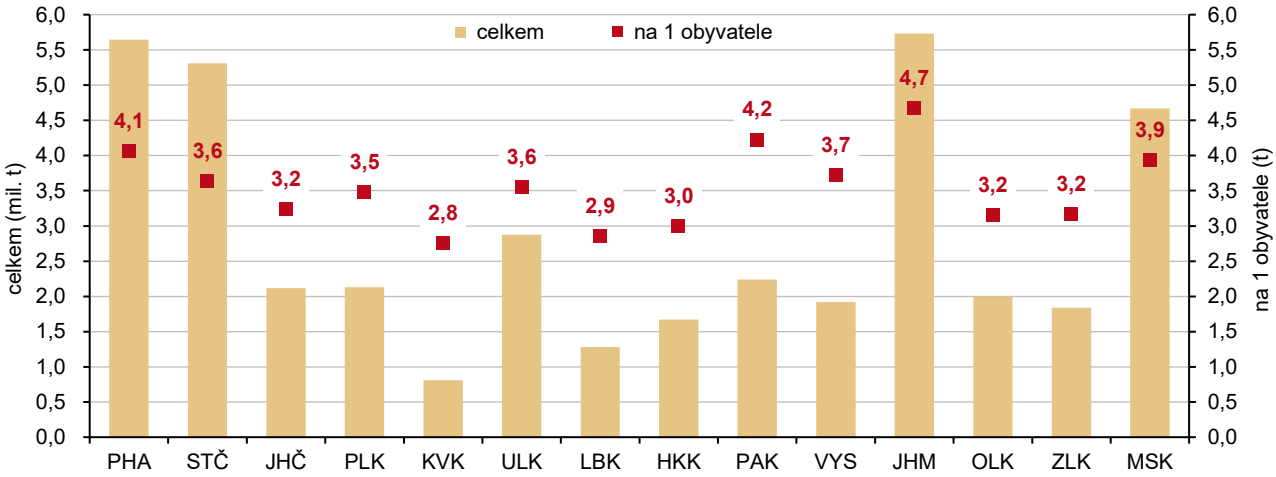
Produkce odpadu od roku 2017 vzrostla, mezi kraji byla 3. nejvyšší.

Na území Středočeského kraje bylo v roce 2024 vyprodukováno 5 308,0 tis. tun odpadu, což představovalo 13,2% podíl na celkovém množství vyprodukovaného odpadu v Česku a 3. nejvyšší podíl mezi kraji. Od roku 2017, kdy došlo ke změně metodiky, a data jsou srovnatelná, vzrostlo množství produkovaných odpadů o 16,2 %. K nárůstům docházelo každoročně, výjimkou bylo nepatrné snížení produkce odpadů v roce 2020 (o 0,2 %) a 2,7% pokles v posledním sledovaném roce 2024. Nejvíce se na republikové produkci odpadů podílel Jihomoravský kraj (14,3 %), který zároveň zaznamenal od roku 2017 nejvyšší absolutní a 3. nejvyšší relativní nárůst. Pouze tři kraje vykázaly v roce 2024 nižší produkci odpadů ve srovnání s rokem 2017, nejvýrazněji poklesla produkce v krajích Plzeňském (o 15,0 %) a Olomouckém (o 12,7 %), nepatrně v kraji Ústeckém (o 0,3 %).

Na středočeského obyvatele připadlo menší množství odpadu než na průměrného obyvatele Česka.

Při přepočtu vycházelo v roce 2024 na jednoho středočeského obyvatele 3 637 kg odpadu, což byla hodnota pod republikovým průměrem (3 697 kg/obyv.), zároveň ale 6. nejvyšší mezi kraji. Nejvíce bylo vyprodukováno v Jihomoravském (4 678 kg/obyv.) a Pardubickém kraji (4 230 kg/obyv.); nejméně naopak v krajích Karlovarském (2 756 kg/obyv.) a Libereckém (2 853 kg/obyv.).

Graf 4.8 Produkce odpadů celkem podle krajů v roce 2024

Produkce komunálního odpadu vzrostla, nárůst byl mezi kraji nadprůměrný.

Ve Středočeském kraji bylo v roce 2024 vyprodukováno 823,6 tis. tun komunálního odpadu, jeho množství oproti roku 2017 vzrostlo o 15,3 %, resp. o 109,4 tis. tun. Produkce komunálního odpadu byla v roce 2024 vyšší ve srovnání s rokem 2017 ve všech krajích, nejvyšší relativní i absolutní nárůsty vykázaly kraje Moravskoslezský (o 27,6 %, resp. o 167,0 tis. t) a Jihomoravský (o 24,1 %, resp. 125,2 tis. t). Naopak nejméně vzrostla produkce v krajích Královéhradeckém (o 0,9 %) a Vysočina (o 3,8 %).

Podíl kraje na republikové produkci komunálního odpadu byl mezi kraji nejvyšší.

Podíl středočeského komunálního odpadu na republikovém množství byl v roce 2024 vyšší (14,0 %) než v případě vyprodukovaného odpadu celkem a zároveň nejvyšší mezi všemi kraji. Druhé místo patřilo Moravskoslezskému kraji (13,1 %) a třetí místo obsadilo hl. m. Praha (11,4 %).

Množství komunálního odpadu na 1 obyvatele bylo mezi kraji 4. nejvyšší.

Na jednoho obyvatele připadalo 4. největší množství komunálního odpadu mezi kraji (564 kg) po krajích Moravskoslezském (651 kg), Olomouckém (596 kg) a Pardubickém (583 kg), nejméně to bylo v krajích Libereckém a hl. m. Praha (482 kg, resp. 485 kg). Republikový průměr činil 541 kg/obyv. Množství komunálního odpadu připadající na jednoho obyvatele vzrostlo od roku 2017 ve všech krajích

s výjimkou Prahy, která si tak nejvýrazněji vylepšila postavení na mezikrajském žebříčku. Zatímco v roce 2017 byla produkce na obyvatele v hlavním městě 2. nejvyšší, v roce 2024 naopak 2. nejnižší. Středočeský kraj si vylepšil svou pozici o tři příčky v podobě poklesu produkce komunálního odpadu na obyvatele z úplně nejvyšší hodnoty v roce 2017 na 4. nejvyšší v roce 2024.

Podíl domácností na produkci komunálního odpadu v kraji byl vyšší než průměr za Česko.

Většina komunálního odpadu pocházela z domácností, celorepublikový průměr činil 83,4 %. Ve Středočeském kraji byly zdrojem komunálního odpadu domácnosti z 86,7 %, jednalo se o 4. nejvyšší podíl mezi kraji. Nejvíce se domácnosti podílely na produkci komunálního odpadu ve Zlínském a Moravskoslezském kraji (88,0 %, resp. 87,5 %), nejméně naopak v hl. m. Praze a Jihomoravském kraji (74,4 %, resp. 78,2 %).

Výdaje na ochranu životního prostředí

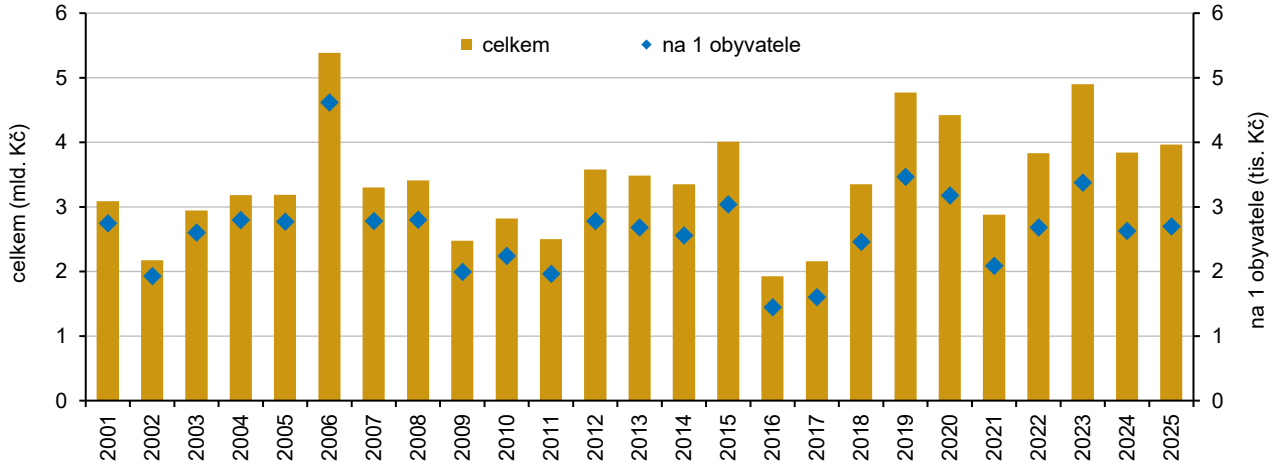
Výdaje na ochranu životního prostředí byly 6. nejvyšší od roku 2001.

V roce 2025 dosáhly pořízené investice na ochranu a obnovu životního prostředí podle místa investice ve Středočeském kraji 3 968,2 mil. Kč, což byla vyšší hodnota, než činil roční průměr pořízených investic za posledních 25 let (3,4 mld. Kč) a 6. nejvyšší hodnota za toto období. Během 25letého období bylo patrné meziroční kolísání na obě strany v intervalu mezi 1,93 mld. Kč (v roce 2016) a 5,39 mld. Kč (v roce 2006).

Do Středočeského kraje směřoval 4. nejvyšší objem investic na ochranu životního prostředí.

Z celkového republikového objemu investic na ochranu a obnovu životního prostředí v roce 2025 (41,15 mld. Kč) byl do Středočeského kraje soustředěn 4. nejvyšší objem mezi kraji (9,6 %, 3,97 mld. Kč). Více investic plynulo do Moravskoslezského kraje (16,5 %, 6,79 mld. Kč), Jihomoravského kraje (11,3 %, 4,67 mld. Kč) a hl. m. Prahy (10,8 %, 4,43 mld. Kč). Nejnižší podíl na republikovém objemu investic vykázal kraj Karlovarský (1,1 %).

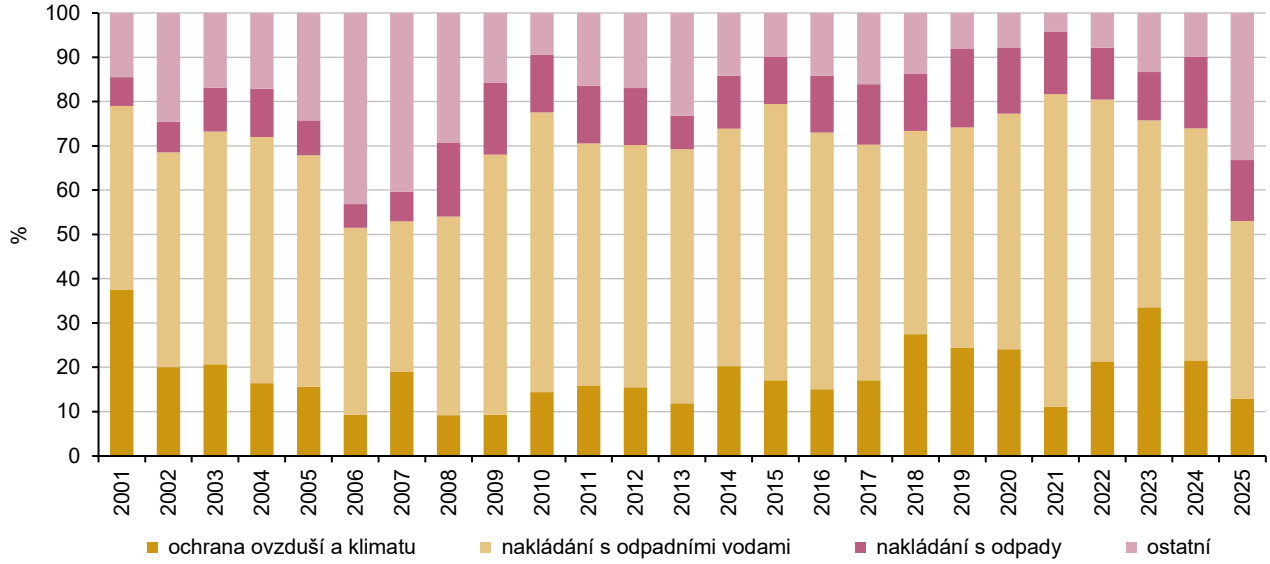
Graf 4.9 Investice na ochranu životního prostředí podle místa investice ve Středočeském kraji

Hodnota investic v přepočtu na jednoho obyvatele byla mezi kraji třetí nejnižší.

Na jednoho středočeského obyvatele připadla v roce 2025 částka 2 700 Kč pořízených investic na ochranu životního prostředí investovaných přímo v kraji, což byla ve srovnání s ostatními kraji třetí nejnižší hodnota nacházející se pod průměrem za Česko (3 778 Kč). Nejvíce investic v přepočtu na jednoho obyvatele plynulo do ochrany životního prostředí v Moravskoslezském (5 763 Kč), Jihočeském (5 067 Kč) a Ústeckém kraji (4 805 Kč). Nejméně se naopak v přepočtu na obyvatele investovalo v kraji Karlovarském (1 535 Kč) a Libereckém (2 464 Kč).

Graf 4.10 Investice na ochranu životního prostředí podle kraje sídla investora ve Středočeském kraji

Investoři sídlící v kraji investovali v posledních sedmi letech nejvíce v oblasti nakládání s odpadními vodami.

V případě investorů se sídlem v kraji bylo v roce 2025 vynaloženo 3,22 mld. Kč investic na ochranu a obnovu životního prostředí. Před rokem 2016 docházelo k meziročním nárůstům těchto investic, v roce 2016 ale zaznamenaly investice strmý pád na 44 % roku 2015. V dalších letech se však opět obnovil růst a objem investic třikrát za sebou meziročně stoupl. V letech 2020 až 2025 docházelo ke kolísání hodnoty investic kolem 3 mld. Kč. Většinu investic na ochranu životního prostředí investorů sídlících v kraji tvořily v průměru let 2019 až 2025 investice na nakládání s odpadními vodami (51,8 %), dále na ochranu ovzduší a klimatu (21,6 %) a nakládání s odpady (14,1 %). Výrazněji dominovaly investice na nakládání s odpadními vodami už jen v Kraji Vysočina (70,3 %), v Karlovarském (55,7 %) a v Olomouckém kraji (55,3 %). Investice do ochrany ovzduší a klimatu dominovaly v Jihočeském kraji, kde tvořily více než polovinu všech investic (56,6 %). Nakládání s odpady dosáhlo nejvyššího podílu v Královéhradeckém kraji (37,5 % celokrajských investic).

Stejně jako ve Středočeském kraji dominovaly u dalších 8 krajů investice do nakládání s odpadními vodami.

Celkově největší podíl investic na ochranu životního prostředí pocházel v roce 2025 od investorů sídlících v hl. m. Praze (24,9 %, 10,24 mld. Kč), Moravskoslezském kraji (13,6 %, 5,59 mld. Kč), Jihomoravském kraji (11,0 %, 4,55 mld. Kč) a Středočeském kraji (7,8 %, 3,22 mld. Kč). Z hlediska struktury konkrétního účelu investic na ochranu životního prostředí podle kraje investora byly patrné rozdíly mezi jednotlivými kraji. Celkem v devíti krajích směřoval v roce 2025 největší objem investic do nakládání s odpadními vodami, ve dvou krajích do ochrany ovzduší a klimatu a ve třech do nakládání s odpady.

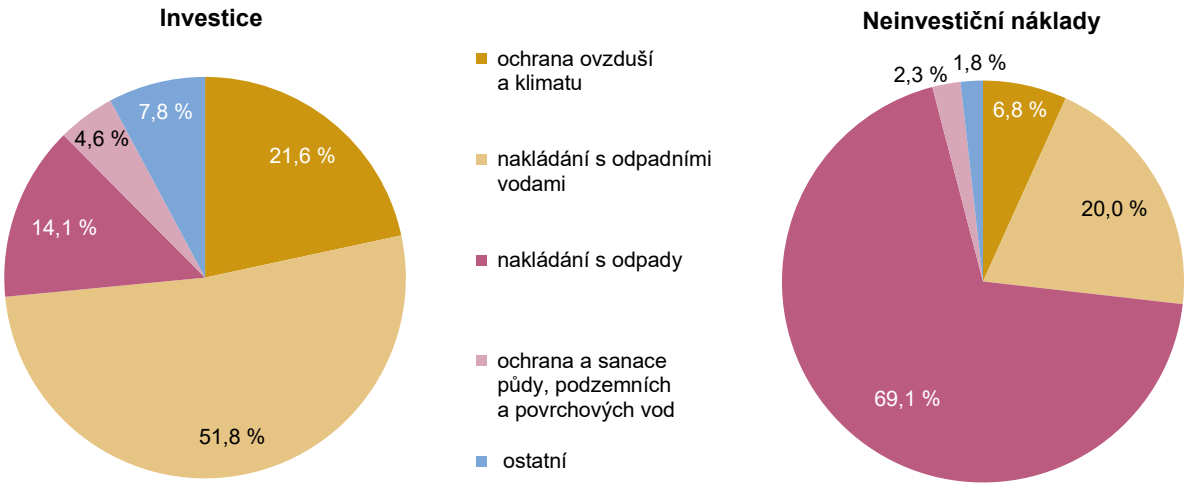
Neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí dosáhly v roce 2025 rekordní hodnoty.

Neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí podle sídla investora ve Středočeském kraji během posledních deseti let výrazně rostly a vystoupaly na historicky nejvyšší hodnotu, kterou bylo 12,42 mld. Kč v roce 2025. Historicky nejvyšší byla také hodnota neinvestičních nákladů přepočtená na obyvatele, a to 8 454 Kč v roce 2024, což odpovídalo 7. místu mezi všemi kraji. Vzhledem k celorepublikové hodnotě (10 116 Kč) se jednalo o podprůměr, to bylo ale ovlivněno výrazně vyšší hodnotou neinvestičních nákladů v hl. m. Praze (18 764 Kč), která republikový průměr směrem nahoru vychýlila. Nejnižší objem neinvestičních nákladů na obyvatele vykázal Kraj Vysočina (5 896 Kč).

Neinvestiční náklady byly nejčastěji spojeny s nakládáním s odpady.

Většina neinvestičních nákladů byla na rozdíl od investic spojena s nakládáním s odpady (69,1 % představující průměr let 2019 až 2025). Na druhém místě stálo nakládání s odpadními vodami (20,0 %) a na třetím ochrana ovzduší a klimatu (6,8 %). Toto rozložení se v jednotlivých letech výrazně neměnilo.

Graf 4.11 Investice a neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí podle kraje sídla investora a podle účelu ve Středočeském kraji (průměr let 2019 až 2025)

Kartogram 4.3 Pořízené investice na ochranu životního prostředí podle místa investice v krajích v letech 2019 až 2025

